

**Vaiko teisių
konvencija**

Platinimo būdas:
BENDRAS

CRC/C/LTU/CO/2
2006 m. kovo 17 d.

Originalas: ANGLŲ K.

VAIKO TEISIŲ KOMITETAS

Keturiasdešimt pirmoji sesija

**ATASKAITŲ, KURIAS PATEIKĖ VALSTYBĖS ŠALYS PAGAL KONVENCIJOS 44
STRAIPSNĮ, NAGRINĖJIMAS**

Baigiamosios pastabos: Lietuva

1. Komitetas peržiūrėjo antrą periodinę Lietuvos ataskaitą (CRC/C/83/Add.14) 1101-ajame ir 1103-ajame posėdžiuose (žr. CRC/C/SR.1101 ir 1103), įvykusiųose 2006 m. sausio 18 d., ir 1120-ajame posėdyje 2006 m. sausio 27 d. priėmė toliau išdėstytas baigiamąsias pastabas.

A. Įvadas

2. Komitetas priima valstybės Konvencijos **dalyvei** (toliau – valstybė šalis) pateiktą antrą periodinę ataskaitą bei raštu pateiktus atsakymus į Komiteto klausimų sąrašą (CRC/C/LTU/Q/2/Add.1). Komitetas taip pat vertina nuoširdų ir atvirą dialogą su valstybės šalies aukšto rango delegacija, kurią sudarė ekspertai iš atitinkamų valstybės institucijų.

B. Kitos priimtos priemonės ir valstybės šalies padaryta pažanga

3. Komitetas taip pat džiaugiasi valstybei šaliai per pastaruosius metus priėmus keletą įstatymų ir reglamentų, skirtų vaiko teisių apsaugai ir rėmimui, *inter alia*:

- (a) Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (2000 m. liepos 18 d., Nr. VIII-1864);
- (b) Civilinio proceso kodeksas (2002 m. sausio 28 d., Nr. IX-743);
- (c) Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas (2000 m. rugsėjo 26 d., Nr. VIII-1968);
- (d) Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas (2002 m. kovo 14 d., Nr. IX-785);

- (e) Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas (2002 m. birželio 27 d., Nr. IX-994);
- (f) Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties;
- (g) Naujausios įstatymų pataisos siekiant užtikrinti nemokamų sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą pažeidžiamiems asmenims, taip pat visiems atskirtiems ir nelydimiems vaikams nepaisant jų teisinės padėties šalyje;
- (h) Vaiko priežiūros ir globos organizavimo reglamentai; ir
- (i) Vaiko teisių apsaugos tarnybų bendrieji nuostatai.

4. Be to, Komitetas vertina naujų institucijų, skirtų vaiko teisių apsaugai ir rėmimui, pavyzdžiui, vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos, įkūrimą bei savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnybų restruktūrizavimą.

5. Komitetas sveikina ratifikavus keletą tarptautinių dokumentų dėl vaiko teisių apsaugos arba prie jų prisijungus:

(a) Europos konvencija dėl sprendimų, susijusių su vaiko globa, pripažinimo ir vykdymo, bei vaikų globos atnaujinimo (2003 m. sausio 24 d.);

(b) Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvinis protokolai dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose (2003 m. vasario 20 d.) ir Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvinis protokolai dėl vaikų pardavimo, vaikų prostitucijos ir vaikų pornografijos (2004 m. rugpjūčio 5 d.);

(c) Jungtinių Tautų protokolai dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertimąsi ja, papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą (2003 m. birželio 23 d.);

(d) Tarptautinės darbo organizacijos konvencija dėl nepriimtino vaikų darbo uždraudimo ir neatidėliotinių veiksmų tokiam darbui panaikinti (Nr. 182) (2003 m. rugsėjo 29 d.); ir

(e) Hagos konvencija dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje (2004 m. gegužės 20 d.).

C. Pagrindiniai rūpimi klausimai, pasiūlymai ir rekomendacijos

1. Bendrosios įgyvendinimo priemonės (Konvencijos 4, 42 straipsniai ir 44 straipsnio 6 dalis)

Ankstesnės Komiteto rekomendacijos

6. Komitetas apgailestauja, kad į keletą jo išreikštų susirūpinimą keliančių dalykų ir po valstybės šalies pirminės periodinės ataskaitos (CRC/C/11/Add.21) peržiūrėjimo pateiktų rekomendacijų (CRC/C/15/Add.146) dėl, *inter alia*, biudžeto lėšų koordinavimo, paskirstymo,

smurto prieš vaikus, globos, paauglių sveikatos ir tinkamo pragyvenimo lygio buvo atsižvelgta nepakankamai arba tik iš dalies.

7. Komitetas ragina valstybę šalį dėti visas pastangas ir atsižvelgti į ankstesnes rekomendacijas, kurios buvo įgyvendintos tik iš dalies arba iš viso nebuvo įgyvendintos, bei rekomendacijų sąrašą, pateiktą šiose baigiamosiose pastabose.

Teisės aktai

8. Džiaugdamasis dėl priemonių, kurių buvo imtasi siekiant suderinti nacionalinius teisės aktus su Konvencija, o konkrečiai „Vaiko gerovės valstybės politikos strategiją bei jos įgyvendinimo priemonių 2005-2012 metų planą“ (toliau – „Vaiko gerovės veiksmų planas 2005-2012 metams“), Komitetas pažymi, kad nacionaliniai teisės aktai kai kuriose srityse, *inter alia*, apsauga nuo smurto, fizinės bausmės ir nukentėjusio vaiko fizinė bei psichologinė reabilitacija bei reintegravimas, dar nėra visiškai suderinti su Konvencija.

9. Komitetas ragina valstybę šalį imtis visų reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad nacionaliniai teisės aktai visais atžvilgiais atitiktų Konvencijos reikalavimus.

Koordinavimas

10. Komitetas atkreipė dėmesį į priemones, kurias priėmė valstybė šalis siekdama pagerinti Konvencijos įgyvendinimo darną ir koordinavimą tiek centriniu, tiek vietos lygmenimis, įskaitant Šeimos, vaikų ir jaunimo departamento Vaikų ir jaunimo skyriaus ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įkūrimą. Vis dėlto Komitetas susirūpinęs koordinavimo ir darnos stoka įgyvendinant Konvenciją tiek centriniu, tiek vietos lygmenimis, ypač vietos savivaldos institucijose.

11. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai ir toliau stiprinti pastangas siekiant gerinti Konvencijos įgyvendinimo darną ir koordinavimą, kad būtų užtikrintas atitinkamas centrinės ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas, taip pat bendradarbiavimas su vaikais, jaunimu, tėvais ir nevyriausybinėmis organizacijomis.

Nacionalinis veiksmų planas

12. Komitetas atkreipia dėmesį į keletą programų, kuriomis stengiamasi pasiekti visapusiškesnio vaiko teisių įgyvendinimo, ir džiaugiasi dėl „Nacionalinio žmogaus teisių rėmimo ir apsaugos veiksmų Lietuvos Respublikoje plano“ bei „Vaiko gerovės veiksmų plano 2005-2012 metams“. Tačiau Komitetas yra susirūpinęs, kad šių planų ir programų, įskaitant „Vaiko gerovės veiksmų planą“, įgyvendinimui buvo skirta nepakankamai lėšų.

13. Komitetas rekomenduoja valstybei Konvencijos dalyvei :

(a) užtikrinti, kad „Vaiko gerovės veiksmų planas“ būtų aiškiai orientuotas į vaiko teises kaip nustatyta Konvencijoje, kad jis aprėptų visas Konvencijos sritis ir atsižvelgtų į 2002 m. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos Specialiosios sesijos dokumentą „Pasaulis vaikams“;

(b) jo įgyvendinimui sudaryti atitinkamą biudžetą; ir

(c) su „Vaiko gerovės veiksmų planu“ koordinuoti visus kitus veiksmų planus ir programas siekiant išvengti fragmentiško vaiko teisių įgyvendinimo.

Nepriklausomos kontrolės struktūros

14. Komitetas džiaugiasi dėl Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus pareigybės įsteigimo 2000 m. rugsėjo 1 d. ir įgaliojimų išplėtimo iki įstaigos. Vis dėlto rūpestį kelia tai, kad veiksmingam įgaliojimų vykdymui ir Konvencijos įgyvendinimo šalyje kontrolei buvo skirta nepakankamai lėšų.

15. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai atsižvelgiant į bendrąjį komentarą Nr. 2 (2002) dėl nepriklausomų žmogaus teisių institucijų vaidmens (CRC/GC/2002/2), toliau stiprinti paramą Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai, įskaitant pakankamą žmogiškųjų ir finansinių išteklių teikimą, kad įstaiga galėtų veiksmingai vykdyti savo įgaliojimus ir kontroliuoti Konvencijos įgyvendinimą šalyje.

Lėšų paskirstymas

16. Atkreipdamas dėmesį į bendrą lėšų, skiriamų su vaikais susijusioms išlaidoms, išaugimą, Komitetas išreiškia susirūpinimą, kad skiriamų lėšų nepakanka siekiant užtikrinti Konvencijos įgyvendinimą, taip pat veiksmingą daugybės valstybės šalies vykdomų programų ir reformų įgyvendinimą. Komitetas taip pat susirūpinęs dėl regioninių skirtumų tarp kaimo ir miesto ir dėl to, kad nepakankamai remiamos skurde gyvenančios šeimos su vaikais.

17. Komitetas rekomenduoja valstybei Konvencijos dalyvei:

(a) toliau didinti skiriamas lėšas pagrindinėms vaiko teisių apsaugos sritims, įskaitant švietimą;

(b) sukurti atitinkamą kontrolės sistemą siekiant užtikrinti, kad skiriamos lėšos veiksmingai pasiektų pažeidžiamiausias grupes ir sumažintų regioninius skirtumus, ypač tarp kaimo ir miesto zonų;

(c) atlikti tyrimą apie Vyriausybės skiriamų lėšų poveikį vaikams ir šeimoms, siekiant įvertinti jų efektyvumą; ir

(d) parengti išsamią strategiją, kad būtų užtikrintas visiškas ekonominių, socialinių ir kultūrinių vaiko teisių įgyvendinimas kuo didesne apimtimi su turimomis lėšomis, ypač vietos lygmeniu ir pažeidžiamiausioms visuomenės grupėms priklausančių vaikų atžvilgiu.

Duomenų rinkimas

18. Komitetas džiaugiasi dėl valstybės šalies pastangų duomenų rinkimo atžvilgiu, įskaitant vaikų statistikos rodiklių sąrašą, bet jis apgailestauja dėl atskirų duomenų apie vaikų, priklausančių pažeidžiamiausioms grupėms, tarp jų mažumoms, bei prekybos žmonėmis aukų, situaciją trūkumo.

19. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai ir toliau stengtis sukurti išsamią duomenų apie vaikus rinkimo sistemą ir suskirstyti šiuos duomenis, *inter alia*, pagal amžių jaunesniems nei 18 metų asmenims, pagal lytį, miesto ir kaimo regionus ir pagal specialios priežiūros vaikų grupes, siekiant išsamos jų gyvenimo sąlygų analizės ir teisių įgyvendinimo.

Mokymai/Konvencijos sklaida

20. Komitetas džiaugiasi, kad „Vaiko teisių konvencijos įgyvendinimo praktinis vadovas“ buvo išverstas į lietuvių kalbą, ir vertina valstybės šalies pastangas ruošiant specialistus, dirbančius su vaikais. Vis dėlto Komitetas pažymi, kad Konvencijos principai ir nuostatos nėra skleidžiami visuose visuomenės sluoksniuose, o konkrečiai kaimo vietovėse ir tarp vaikų, ir kad mokymai yra nepakankami.

21. Komitetas skatina valstybę šalį išplatinti Konvencijos įgyvendinimo praktinį vadovą ir toliau skleisti Konvenciją, įtraukiant žmogaus teisių aspektus į pradinių ir vidurinių mokyklų programas. Komitetas taip pat rekomenduoja valstybei šaliai toliau stengtis atitinkamai ir sistematiškai ruošti ir/arba informuoti apie vaiko teises specialistų grupes, dirbančias su vaikais, pavyzdžiui, teisėjus, teisininkus, teisėsaugos pareigūnus, valstybės tarnautojus, savivaldos institucijų pareigūnus, mokytojus, socialinius darbuotojus, sveikatos apsaugos darbuotojus ir ypač pačius vaikus.

Bendradarbiavimas su visuomene

22. Komitetas džiaugiasi dėl valstybės šalies padarytų pastangų užmegzti ryšį tarp Vyriausybės ir visuomenės bei pagerinti abipusį bendradarbiavimą. Tačiau Komitetas lieka susirūpinęs nepakankamomis valstybės šalies pastangomis įtraukti visuomenę į Konvencijos įgyvendinimą ir ją paremti.

23. Komitetas pabrėžia, kad visuomenė vaidina svarbų vaidmenį kaip partneris įgyvendinant Konvencijos nuostatas ir ragina glaudžiau bendradarbiauti su nevyriausybinėmis organizacijomis. Ypač Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai sistemiškai įtraukti nevyriausybines organizacijas ir kitus visuomenės sektorius, dirbančius su vaikais, į visus Konvencijos įgyvendinimo etapus.

2. Vaiko apibrėžimas (Konvencijos 1 straipsnis)

24. Komitetas reiškia susirūpinimą, kad nacionaliniuose šalies teisės aktuose nėra aiškiai apibrėžtas vaiko amžius nuo kada jis gali duoti sutikimą lytiškai santykiuoti.

25. Komitetas rekomenduoja valstybei Konvencijos dalyvei peržiūrėti ir pataisyti bei papildyti, kur reikia, egzistuojančius teisės aktus, kad būtų nustatytas vieningas amžiaus cenzas nuo kada vaikas gali duoti sutikimą turėti lytinius santykius.

3. Bendrieji principai (Konvencijos 2, 3, 6 ir 12 straipsniai)

Nediskriminavimas

26. Komitetas pakartotinai išreiškia savo susirūpinimą faktu, kad nediskriminavimo principas nėra visiškai įgyvendinamas vaikų, gyvenančių pažeidžiamose šeimose ir vaikų globos namuose, taip pat neigalių vaikų, romų vaikų, pabėgėlio statusą turinčių ir prieglobsčio prašančių vaikų bei kaimo vietovėse gyvenančių vaikų, atžvilgiu, ypač dėl teisės į tinkamas sveikatos priežiūros ir lavinimo paslaugas.

27. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai imtis efektyvesnių priemonių siekiant užtikrinti, kad visi jos jurisdikcijoje esantys vaikai galėtų naudotis visomis Konvencijoje nustatytomis teisėmis be jokios diskriminacijos, laikantis Konvencijos 2 straipsnio ir veiksmingai įgyvendinant egzistuojančius įstatymus, kurie garantuoja nediskriminavimo principą. Komitetas taip pat rekomenduoja valstybei šaliai prioritetais iškelti socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas bei vaikų, priklausančių pažeidžiamiausioms grupėms, lygias teises į lavinimą.

28. Be to, Komitetas prašo, kad kitoje periodinėje ataskaitoje būtų pateikta konkreti informacija apie priemones ir programas, susijusias su Vaiko teisių konvencija, kurias vykdo valstybė Konvencijos dalyvė įgyvendindama 2001 m. Pasaulio konferencijos prieš rasizmą, rasinę diskriminaciją, ksenofobiją ir su jais susijusią netoleranciją Deklaraciją ir Veiksmų planą, taip pat atsižvelgiant į Komiteto bendrąjį komentarą Nr. 1 (2001 m.) dėl Konvencijos 29 straipsnio 1 dalies (lavinimo tikslai) (CRC/GC/2001/1) ir bendrąjį komentarą Nr. 4 (2003 m.) dėl paauglių sveikatos (CRC/GC/2003/4).

Tai kas geriausia vaikui

29. Komitetas pažymi, kad teisės aktuose dažnai atsižvelgiama į vaiko interesų pirmumo principą, bet jis išreiškia savo susirūpinimą, kad šio principo nėra pakankamai laikomasi ir jis nėra įgyvendinamas praktikoje visose politikos srityse, susijusios su vaikais, įskaitant prieglobsčio prašančių vaikų sulaikymą.

30. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai stiprinti pastangas siekiant užtikrinti, kad vaiko interesų pirmumo principas būtų suprastas, atitinkamai integruotas ir įgyvendintas visose teisinėse nuostatose, taip pat teismo ir administraciniuose sprendimuose bei įgyvendinamuose projektuose, programose ar teikiant paslaugas, turčias tiesioginį arba netiesioginį poveikį vaikams.

Pagarba vaiko nuomonei

31. Komitetas džiaugiasi valstybės šalies pastangomis skatinant pagarbą vaiko nuomonei, taip pat Lietuvos moksleivių parlamento įkūrimu 2000 metais. Jis taip pat teigiamai vertina pastangas dėl moksleivių dalyvavimo mokyklos gyvenime. Vis dėlto Komitetas išreiškia susirūpinimą, kad šių pastangų nepakanka ir kad į Konvencijos 12 straipsnį nėra visiškai atsižvelgiama praktikoje, priimant teismo ir administracinius sprendimus.

32. Komitetas rekomenduoja valstybei Konvencijos dalyvei:

(a) imtis tolesnių priemonių skatinant pagarbą vaiko nuomonei ir užtikrinant jų dalyvavimą visose visuomenės srityse, įskaitant šeimą ir mokyklas;

(b) imtis reikalingų priemonių siekiant užtikrinti Konvencijos 12 straipsnio įgyvendinimą ne tik teismo procese, bet ir įvairiuose administraciniuose sprendimuose, įskaitant sprendimus, susijusius su vaiko apsaugą užtikrinančiomis paslaugomis, globos teisėmis ir vaiko patalpinimu į vaikų globos namus;

(c) atsižvelgiant į didėjantį vaikų brandumą, veiksmingai skatinti ir stiprinti pagarbą jaunesnių nei 12 metų vaikų nuomonei ;

(d) teikti šviečiamojo pobūdžio informaciją tėvams, mokytojams, vyriausybės administracijos pareigūnams, teisėjams, patiems vaikams ir plačiai visuomenei apie vaikų teisę būti išklaustytiems ir kad į jų nuomonę būtų atsižvelgta; ir

(e) reguliariai peržiūrėti, kokia apimtimi yra atsižvelgiama į vaikų nuomonę ir kokį poveikį tai daro politikai, įgyvendinamoms programoms ir patiems vaikams.

4. Pilietinės teisės ir laisvės (Konvencijos 7, 8, 13-17, 19 straipsniai ir 37 straipsnio a punktas)**Teisė į pilietybę**

33. Komitetas dar kartą išreiškia savo susirūpinimą, kad vaikai, gimę asmenims be pilietybės, kurie neturi leidimo nuolat gyventi Lietuvoje, automatiškai negauna pilietybės.

34. Komitetas ragina valstybę šalį imtis visų reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad visi Lietuvoje gimę vaikai būtų apsaugoti nuo pilietybės neturėjimo.

Teisė gauti atitinkamą informaciją

35. Komitetas išreiškia susirūpinimą, kad šalyje sukuriama ir platinama nepakankamai programų ir knygų vaikams. Komitetas taip pat sunerimęs dėl smurtinės, rasistinės ir pornografinės informacijos bei medžiagos prieinamumo vaikams, ypač internete.

36. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai reguliariai skirti lėšų tinkamos kokybės ir profesionalios literatūros vaikams spausdinimui. Taip pat Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai stiprinti priemones veiksmingai saugančias vaikus nuo smurtinės, rasistinės ir pornografinės informacijos bei medžiagos poveikio per mobiliąsias technologijas, video filmus ir žaidimus bei kitas technologijas, įskaitant internetą. Komitetas siūlo valstybei šaliai parengti programas ir strategijas naudoti mobiliąsias technologijas, žiniasklaidos reklamas ir internetą kaip tėvų ir vaikų informavimo priemonę apie vaikų gerovei kenkiančią informaciją ir medžiagą. Valstybė šalis raginama sudaryti susitarimus ir projektus su žurnalistais ir žiniasklaida siekiant apsaugoti vaikus nuo žalingos informacijos žiniasklaidoje poveikio ir pagerinti jiems skirtos informacijos kokybę.

Fizinės bausmės

37. Sveikindamas valstybės šalies įsipareigojimą, skatinant visuomenės dialogą, uždrausti fizinės bausmės šeimoje. Tačiau apskritai dėl tolerantiško visuomenės požiūrio į fizinės bausmės, Komitetas išlieka susirūpinęs dėl fizinių bausmių naudojimo [vaikų atžvilgiu], ypač šeimoje.

38. Komitetas rekomenduoja valstybei Konvencijos dalyvei:

(a) aiškiai uždrausti fizinės bausmės šeimoje ir įgyvendinti egzistuojančius draudimus;

(b) atlikti išsamų tyrimą, įvertinantį fizinių bausmių priežastis, pobūdį ir mastą bei atlikti valstybės narės kol kas priimtų fizinių bausmių mažinimo ir panaikinimo priemonių poveikį; ir

(c) parengti informavimo priemones apie žalingus fizinių bausmių padarinius, siekiant pakeisti bendrą visuomenės požiūrį į šią praktiką ir skatinti pozityvias, nesmutines, dalyvavimu paremtas vaikų auklėjimo ir lavinimo formas.

5. Šeimos aplinka ir globėjai (Konvencijos 5, 18 (1-2 dalys), 9-11, 19-21, 25, 27 (4 dalis) ir 39 straipsniai)

Atskyrimas nuo tėvų

39. Komitetas išreiškia susirūpinimą, kad daugybė vaikų gyvena ne savo namuose ir kad daug tėvų praranda tėvų valdžią savo vaikų atžvilgiu, kai jie teismo sprendimu perduodami globėjams arba patenka į globos namus.

40. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai priimti visas galimas priemones, įskaitant konkrečių kriterijų nustatymą, kuriais remiantis būtų ribojama tėvų valdžia, taip siekiant adekvačiai ginti tėvų teises ir tėvų – vaikų santykius bei tuo užtikrinti, kad vaikas nebūtų atskirtas nuo savo tėvų prieš abipusę valią, išskyrus atvejus, kai kompetentingos institucijos, kurioms taikoma teisinė priežiūra, laikydamosi nustatytų įstatymų ir procedūrų tvarkos, nustato, kad toks atskyrimas yra geriausias vaikui. Komitetas taip pat rekomenduoja valstybei šaliai imtis visų reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad tiek tėvams, tiek vaikams būtų suteikta galimybė dalyvauti nagrinėjimo procese ir pareikšti savo nuomonę pagal Konvencijos 9 straipsnį.

Alternatyvi vaiko globa

41. Komitetas džiaugiasi dėl pastangų siekiant įgyvendinti ankstesnes jo [Komiteto] rekomendacijas, ypač dėl globėjų sistemos plėtros. Vis dėlto Komitetas išlieka susirūpinęs, kad sprendžiant vaikų globos klausimus, prioritetas teikiamas institucinei vaikų globai ir kad globos šeimoje sistema yra nepilnai reglamentuota bei nepakankamai skiriama finansinių išteklių.

42. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai:

(a) užtikrinti, kad vaikai institucijose būtų apgyvendinami tik išimtiniais atvejais, t.y. tai rekomenduoja specialistai ir neprieštarauja vaiko interesams;

(b) laikantis Konvencijos 25 straipsnio nuostatų, sistemiškai atlikti periodinius vaikų apgyvendinimo globos institucijose patikrinimus;

(c) įvykdyti alternatyvios vaikų globos sistemos reformą ir užtikrinti, kad tinkamam sistemos funkcionavimui ir stebėsenos sistemai vykdyti pakaktų kvalifikuotų priežiūros darbuotojų bei būtų skiriamas reikiamas finansavimas;

(d) užtikrinti, kad vaikai, jei jie auga globos namuose, gyventų mažose grupėse ir jais būtų rūpinamasi individualiai, kad apgyvendinimas globos institucijose neigiamai nepaveiktų tėvų – vaikų santykių ir kad prioritetas būtų teikiamas šeimos suvienijimui arba šeimos aplinkos sukūrimui;

(e) teikti tikslines paslaugas vaikams, kurie greitai taps suaugusiais ir paliks globos namus bei skatinti jų reintegravimąsi į visuomenę;

(f) stiprinti ir remti vaikų globos šeimoje sistemą, parengti kokybinius globos šeimoje standartus ir ženkliai sutrumpinti be tėvų globos likusių vaikų buvimo institucijose laiką;

(g) teikti pakankamą socialinę ir ekonominę paramą socialinės rizikos šeimoms, įskaitant paramos tinklo įkūrimą ir įsidarbinimo galimybių tokioms šeimoms sudarymą;

(h) apsvarstyti galimybes įkurti specialių fondų sudarant sąlygas teikti socialines paslaugas kritinėse situacijose atsidūrusiems šeimoms; ir

(i) patvirtinti ir įgyvendinti rekomendacijas, pateiktas regioninėje UNICEF *Innocenti* tyrimų centro monitoringo ataskaitoje „Pereinamasis dešimties metų laikotarpis“ (*angl. A Decade of Transition*) (2001 m.) apie vaikus valstybės globoje.

Smurtas, piktnaudžiavimas ir priežiūros nebuvimas

43. Džiaugdamasis dėl „Nacionalinės smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos vaikams 2005 – 2007 metų programos“, Komitetas pakartoja savo susirūpinimą dėl smurto ir prievartos prieš vaikus šeimoje, kuri yra viena iš rimčiausių kliūčių, kad vaiko teisės Lietuvoje būtų pilnai įgyvendintos.. Komitetas taip pat suserimęs dėl duomenų, atitinkamų priemonių ir mechanizmų trūkumo šiai problemai nagrinėti.

44. Komitetas ragina valstybę šalį:

(a) stiprinti informavimo ir švietimo kampanijas įtraukiant vaikus ir siekiant užkirsti kelią visoms smurto prieš vaikus formoms ir su jomis kovoti;

(b) didinti paramą nemokamai nacionalinei pagalbos linijai ir su ja bendradarbiauti bei taip užtikrinti, kad pagalbos linija pasiektų daugiau vaikų: įkurti triženklį pagalbos telefoną ir pailginti paslaugos teikimo laiką iki 24 valandų per parą, bei skleisti apie tai informaciją vaikams, skirti lėšų vaikams, priklausantiems marginalinėms socialinėms grupėms vaikams bei didinant pačių vaikų dalyvavimą rengiant programas;

(c) stiprinti priemones, skatinančias pranešti apie smurto prieš vaikus atvejus, įskaitant tokių galimybių suteikimą globojamiems vaikams, ir patraukti asmenims padariusius tokio pobūdžio nusižengimus baudžiamojon atsakomybėn; ir

(d) toliau teikti priežiūrą, fizinę ir psichologinę reabilitaciją bei palengvinti tokių vaikų socialinę integraciją nuo smurto nukentėjusiems vaikams.

45. Atsižvelgdamas į Generalinio Sekretoriaus išsamų smurto prieš vaikus tyrimą ir susijusią anketą vyriausybėms, Komitetas vertina raštiškus valstybės šalies atsakymus ir jos dalyvavimą regioninėje konsultacijoje Europai ir Centrinei Azijai, vykusią Liublanoje, Slovėnijoje, 2005 m. liepos 5-7 d. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai pasinaudoti šios regioninės konsultacijos rezultatais ir kartu su visuomene imtis veiksmų siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko apsaugą nuo visų fizinio arba psichologinio smurto ir nustatyti laiką konkrečioms ir, kur tinkama, nustatytų terminų veiksams smurtui ir piktnaudžiavimui užkirsti.

6. Pagrindinė sveikatos priežiūra ir gerovė (Konvencijos 6, 18 (3 dalis), 23, 24, 26, 27 (1-3 dalys) straipsniai)

Neįgalūs vaikai

46. Komitetas dar kartą išreiškia savo susirūpinimą, kad neįgaliems vaikams, gyvenantiems kaimo vietovėse neužtikrinamas tokio paties lygio paslaugų ir medicininės priežiūros prieinamumas kaip kitose šalies vietose gyvenantiems vaikams. Be to, jis sunerimęs dėl globos namuose apgyvendintų neįgalių vaikų skaičiaus, bendro lėšų ir specialiai apmokytų darbuotojų darbui su tokiais vaikais trūkumo.

47. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai:

(a) skirti reikiamas lėšas programoms, vaistams, kvalifikuotam personalui ir įrangai visiems neįgaliesiems vaikams, ypač gyvenantiems kaimo vietovėse;

(b) parengti programas, remiantis bendruomenėmis, kad tokie vaikai galėtų likti namuose su savo šeimomis;

(c) toliau skatinti jų įtraukimą į pagrindinę švietimo sistemą ir jų integraciją į visuomenę;

(d) apsvarstyti tarpinstitucinio plano parengimą, remiant vietos valdžiai ir visuomenei, ir taip stiprinti mokytojų, mokyklos vadovybės, tėvų, vaikų ir plačiosios visuomenės bendradarbiavimą; ir

(e) deramai atsižvelgti į „Lygių galimybių neįgaliesiems žmonėms teikimo bendrąsias taisykles“ (Generalinės Asamblėjos rezoliucija 48/96) ir Komiteto rekomendacijas, priimtas bendros diskusijos „Neįgaliųjų vaikų teisės“ metu (žr. CRC/C/69).

Sveikata ir sveikatos priežiūros paslaugos

48. Komitetas džiaugiasi dėl informacijos, kurią suteikė valstybė šalis apie įstatymines ir kitokias motinų, kūdikių ir mokyklinio amžiaus vaikų apsaugos priemones, pavyzdžiui, „Vaiko gerovės valstybės politikos strategijos įgyvendinimo veiksmų planas 2005-2012 metams“, atsižvelgiant į vaikų sveikatą ir sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą. Vis dėlto Komitetas išlieka susirūpinęs dėl tuberkuliozės atvejų ir vaikų, kuriems trūksta jodo, skaičiaus, taip pat dėl kūdikių maitinimo tik motinos pienu rodiklio šalyje. Jis taip pat išreiškia susirūpinimą ribotu švaraus ir nekenksmingo geriamojo vandens prieinamumu šalyje.

49. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai imtis visų reikiamų priemonių siekiant užtikrinti, kad kokybiškos sveikatos priežiūros paslaugos būtų vienodai prieinamos visiems vaikams, atkreipiant ypatingą dėmesį į vaikus priklausančius pažeidžiamose grupėms. Be to, Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai stiprinti pastangas gerinant vaikų sveikatos priežiūrą, įskaitant:

(a) pirminės sveikatos priežiūros paslaugos būtų užtikrinamos visiems vaikams užtikrinimą;

(b) skirti pakankamai lėšų, kad „Vaiko gerovės veiksmų 2005-2012 metams planas“ būtų pilnai įgyvendintas;

(c) didinti pastangas įgyvendinant „Valstybinę tuberkuliozės profilaktikos ir kontrolės 2003-2006 metų programą“;

(d) jodo trūkumo klausimą nagrinėti, *inter alia*, per švietimą ir sveikos mitybos propagavimą;

(e) siekti, kad įgyvendinant „Valstybinės maisto ir mitybos strategijos 2003-2010 metams“ priemones kūdikiai iki šešių mėnesių amžiaus būtų maitinami tik motinos pienu, vėliau palaipsniui įvedant papildomą maitinimą kitu maistu ; ir

(f) užtikrinti, kad visose šalies vietovėse būtų prieinamas švaraus gėlas geriamas vanduo bei tinkamos sanitarinės sąlygos.

Paauglių sveikata

50. Komitetas susirūpinęs neplanuotų nėštumų ir abortų skaičiumi paauglių tarpe ir pažymi, kad mokyklose nėra pakankamai sveikatos mokymo programų ir sveikatos paslaugų vaikams. Komitetas taip pat kelia susirūpinimą gauta informacija, kad abortas naudojamas kaip pirminis šeimos planavimo metodas. Be to, Komitetas sunerimęs dėl didelio narkotikus ir alkoholi vartojančių vaikų skaičiaus valstybėje šalyje. Paminėdamas savižudybių prevencijos programą, Komitetas reiškia savo susirūpinimą dėl didelio savižudybių skaičių paauglių tarpe.

51. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai:

(a) stiprinti lytinio švietimo programą (-as) paaugliams siekiant užkirsti kelią paauglių nėštumui bei ŽIV/AIDS ir kitoms lytiniu keliu plintančioms ligoms. Tokios programos turėtų užtikrinti lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugų prieinamumą,

įskaitant šeimos planavimą, kontracepciją ir atitinkamą bei visapusę akušerinę priežiūrą bei konsultavimą;

(b) suintensyvinti priemonės, informuojančias apie savižudybių prevenciją tarp paauglių ir užkertančias tam kelią, įskaitant atitinkamų lėšų suteikimą savižudybių prevencijos programos įgyvendinimui. Toliau kelti psichiatrinės pagalbos vaikams kokybę ir kompetenciją šalyje, ypatingą dėmesį atkreipiant į psichinės sveikatos nuostatas – tiek prevencines, tiek intervencines;

(c) stiprinti priemonės, nukreiptas į alkoholio vartojimo ir narkomanijos paplitimą vaikų tarpe problemos sprendimą, vykdyti projektus šioje srityje; ir

(d) deramai atsižvelgti į Komiteto bendrąjį komentarą Nr. 4 (2003) paauglių sveikatos klausimais (CRC/GC/2003/4).

Pragyvenimo lygis

52. Komitetas reiškia susirūpinimą dėl didelio vaikų skaičiaus, gyvenančių šeimose, kurios gyvena žemiau valstybės nustatytos skurdo ribos ir kad finansinė pagalba bei parama kartais atsilieka nuo šalies ekonomikos augimo tempų.

53. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai stiprinti piniginę ir nepiniginę paramą skurdžiai gyvenančioms šeimoms, siekiant sumažinti skurdą ir apsaugoti vaikus nuo neigiamo skurdo poveikio jų vystymuisi. Komitetas taip pat ragina valstybę narę priimti Socialinių paslaugų įstatymo projektą ir apsvarstyti „Europos socialinės chartijos dėl vaikų ir šeimų gerovės“ nuostatų priėmimo.

7. Lavinimas, laisvalaikio ir kultūrinė veikla (Konvencijos 28, 29 ir 31 straipsniai)

Lavinimas, įskaitant profesinį lavinimą ir orientavimą

54. Komitetas teigiamai vertina Švietimo įstatymą (2003 m.) ir „Valstybinę švietimo strategiją 2003-2012 metams“ bei jos įgyvendinimo programą. Vis dėlto Komitetas susirūpinęs dėl didelio vaikų, kurie nelanko mokyklos ar ją metė, skaičiaus. Komitetas taip pat susirūpinęs, kad egzistuoja diskriminacija dėl švietimo prieinamumo etninėms ir/arba tautinėms mažumoms, ypač romų bendruomenei, ir kad kiti periferinėms socialinėms grupėms priklausantys vaikai, įskaitant neįgalius vaikus bei vaikus iš socialiai ir ekonomiškai pažeidžiamų šeimų, susiduria su mokyklos lankymo sunkumais. Be to, Komitetas sunerimęs dėl mažo vaikų, lankančių ikimokyklinio ugdymo įstaigas, skaičiaus.

55. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai:

(a) imtis visų reikiamų priemonių, kad Konvencijos 28 ir 29 straipsniai būtų pilnai įgyvendinti, ypač atsižvelgiant į pažeidžiamiausioms grupėms priklausančius vaikus (t.y., Romų vaikus, vaikus, gyvenančius skurde, neįgalius vaikus ir t.t.);

(b) toliau tobulinti „Valstybinę švietimo strategiją 2003-2012 metams“ ir jos įgyvendinimo programą, siekiant užtikrinti, kad „Mokyklos visiems“ principai būtų veiksmingai įgyvendinti;

(c) gerinti švietimo sistemos efektyvumą, atkreipiant ypatingą dėmesį į didelį mokyklos nelankančių vaikų skaičių;

(d) stiprinti paramą vaikams iš kaimo bendruomenių, [tautinių ar socialinių] mažumų ir rizikos grupės šeimų vaikams, kad tokie vaikai galėtų lankyti mokyklą;

(e) užtikrinti, kad socialiniai pedagogai ir socialiniai darbuotojai dirbtų visose mokyklose ir būtų apmokyti dirbti su vaikais, priklausančiais pažeidžiamiausioms grupėms, taip pat su vaikais, turinčiais emocinių ir vystymosi sutrikimų; ir

(f) pagerinti ikimokyklinio ugdymo prieinamumą šalyje, įskaitant ir kaimo vietovėse gyvenančius vaikus.

56. Komitetas labai susirūpinęs dėl pranešimų, kad mokyklose, ypač tarp moksleivių, paplitusios patyčios.

57. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai parengti visa apimančią strategiją, nukreiptą į smurto prigimtį ir jos koreliaciją su patyčių paplitimu moksleivių tarpe. Komitetas taip pat rekomenduoja valstybei šaliai nustatyti atitinkamas programas ir veiklas siekiant sukurti tolerancijos, taikos ir kultūrinio skirtingumo supratimo aplinką tarp vaikų ir užkirsti kelią netolerancijai, bauginimui, gąsdinimui ir diskriminacijai mokyklose ir pačioje visuomenėje.

Laisvalaikis, poilsis ir kultūrinė veikla

58. Komitetas susirūpinęs pažymi, kad valstybė šalis nepakankamai dėmesio skyrė vaikų teisei į poilsį ir laisvalaikį, vaiko amžių atitinkančius, laisvą dalyvavimą kultūriniame gyvenime ir menuose. Komitetas taip pat susirūpinęs padidėjusiu mokymosi krūviu, o tai sukelia stresą ir įtampą tarp moksleivių.

59. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai atkreipti atitinkamą dėmesį į laisvalaikio ir kultūrinės veiklos vaikams planavimą, atsižvelgiant į fizinį ir psichologinį vaiko vystymąsi. Komitetas taip pat rekomenduoja valstybei šaliai toliau rengti užklausinę veiklą vaikams ir jai skirti pakankamai lėšų iš biudžeto. Be to, Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai peržiūrėti mokyklos programas, siekiant sumažinti moksleivių streso lygį ir padėti jiems su juo susitvarkyti.

8. Specialiosios apsaugos priemonės (Konvencijos 22, 30, 38, 39, 40 straipsniai, 37 straipsnio b-d punktai, 32-36 straipsniai)

Prieglobsčio prašantys ir pabėgėlio statusą turintys vaikai

60. Komitetas susirūpinęs dėl Lietuvoje prieglobsčio prašančių šeimų, o ypač vaikų, priėmimo sąlygų. Komitetas taip pat sunerimęs dėl pranešimų, kad prieglobsčio prašantys vaikai sulaikomi ir uždaromi kartu su nelegaliais migrantais.

61. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai:

(a) skubiai imtis priemonių toliau gerinti Lietuvoje prieglobsčio prašančių šeimų, o ypač vaikų, priėmimo sąlygas teikiant, *inter alia*, psichosocialines ir reabilitacijos paslaugas traumuotiems vaikams bei vaikams atvykusiems iš ginkluotų konfliktų zonų bei gerinant priėmimo patalpų sąlygas;

(b) užtikrinti, kad prieglobsčio prašantys vaikai, įskaitant nelydimus vaikus, nebūtų sulaikomi;

(c) parengti mokymo programas apie Konvencijos principus ir nuostatas valstybės šalies policijai, pasienio pareigūnams ir teisėjams; ir

(d) deramai atsižvelgti į Komiteto bendrąjį komentarą Nr. 6 (2005) dėl elgesio su nelydimais ir atskirtais vaikais ne jų kilmės šalyje (CRC/GC/2005/6).

62. Komitetas taip pat susirūpinęs, kad asmenys, gavę laikinus leidimus gyventi šalyje, įskaitant vaikus, yra neįtraukiami į socialinės apsaugos sistemą kai pasibaigia dvejų metų trukmės integracijos paramai gauti laikotarpis.

63. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai užtikrinti atitinkamas socialinės apsaugos garantijas visiems pabėgėlių vaikams, nepaisant jų teisinės padėties šalyje.

Seksualinis išnaudojimas ir seksualinė prievarta

64. Komitetas išreiškia savo susirūpinimą dėl išaugusio pranešimų skaičiaus apie vaikų seksualinę prievartą ir išnaudojimą..

65. Komitetas ragina valstybę šalį stiprinti kovos priemones su seksualine vaikų ir paauglių prievarta, tame tarpe:

(a) užtikrinti, kad vaikų parodymai būtų tinkamai užfiksuoti ir kad būtų nagrinėjantys asmenys turėtų reikiamą specialisto kvalifikaciją;

(b) smurto ir seksualinės prievartos prevencijos klausimų dėstymą padaryti privalomu atitinkamas mokymo programose;

(c) atlikti išsamų tyrimą siekiant įvertinti prievartos prieš vaikus priežastis, pobūdį ir mastą;

(d) užtikrinimą, kad smurtautojai būtų patraukiami baudžiamojon atsakomybėn;

(e) stiprinti pastangas, įskaitant tinkamo finansavimo užtikrinimą, teikiant priežiūros, visapusės fizinės ir psichologinės reabilitacijos ir socialinės reintegracijos paslaugas seksualinę prievartą patyrusiems vaikams; ir

(f) deramai atsižvelgti į Jungtinių Tautų Gaires dėl teisingumo nukentėjusių vaikų ir nusikaltimų liudytojų atžvilgiu taikymo (ECOSOC rezoliucija Nr. 2005/20).

Pardavimas, prekyba ir pagrobimas

66. Džiaugdamasis dėl „Prekybos žmonėmis prevencijos bei kontrolės 2005-2008 metų programos“ ir naujausių pataisų valstybės Baudžiamajame kodekse, Komitetas išreiškia susirūpinimą faktu, kad daug jaunesnių nei 18 metų vaikų, ypač paauglių mergaičių, vis dar tampa prekybos žmonėmis aukomis seksualinio išnaudojimo tikslais.

67. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai toliau stiprinti pastangas siekiant nustatyti, užkirsti kelią ir kovoti su prekyba vaikais seksualinio ir kitokio išnaudojimo tikslais, įskaitant tyrimus, kurie padėtų įvertinti problemos pobūdį ir mastą ir liestų skirti pakankamai lėšų šiai sričiai. Be to, Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai:

(a) **organizuoti tinkamus bei sistemingus mokymus visoms profesinėms grupėms, ypač teisėsaugos pareigūnams;**

(b) **vykdyti visuomenės švietimo kampanijas vaikams, tėvams ir kitiems priežiūrą teikiantiems organams, siekiant užkirsti kelią prekybai vaikais, seksualiniam jų išnaudojimui ir pornografijai bei informuoti pareigūnus, dirbančius su prekybos žmonėmis aukomis;**

(c) **apsvarstyti valstybinių prekybos žmonėmis aukų priežiūros namų įsteigimą;**
ir

(d) **teikti atitinkamas pagalbą, psichosocialinės reabilitacijos ir reintegracijos programas seksualinį išnaudojimą patyrusiems ir/arba nuo prekybos žmonėmis nukentėjusiems vaikams pagal Deklaraciją ir Veiksmų planą bei Visuotinį įsipareigojimą, priimtus pirmajame ir antrajame Pasaulio kongresuose prieš vaikų komercinį seksualinį išnaudojimą.**

Nepilnamečių nusikaltėlių teisingumo vykdymas

68. Komitetas džiaugiasi dėl visų valstybės šalies pastangų siekiant teigiamų pokyčių nepilnamečių justicijos srityje bei įgyvendinant Nepilnamečių kriminalinės justicijos reformos programą, bet reiškia susirūpinimą dėl specializuotų teismų kur dirbtų specializuoti nepilnamečių teisėjai bei dėl to, kad teisėjams ir teisėsaugos pareigūnams trūksta mokymų dėl Konvencijos nuostatų taikymo. Komitetas taip pat apgailestauja, kad vaikai gali būti ilgam laikotarpiui sulaikomi policijos nuovadose ar sulaikymo centruose prieš teisminį bylos nagrinėjimą. Be to, Komitetas sunerimęs dėl to, kad ryšium su korekcinėmis priemonėmis, nurodytoms valstybės šalies ataskaitoje, nėra aiškiai paminėta jokia alternatyvi priemonė laisvės atėmimo bausmei .

69. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai ir toliau stiprinti pastangas siekiant užtikrinti, kad nepilnamečių justicijos sistema būtų administruojama prisilaikant Konvencijos nuostatų, ypač jos 37, 40 ir 39 straipsnių bei kitų Jungtinių Tautų standartų reglamentuojančių nepilnamečių justiciją, įskaitant Jungtinių Tautų standartines minimalias nepilnamečių teisenos įgyvendinimo taisykles (Pekino taisyklės), Jungtinių Tautų nepilnamečių nusikalstamumo prevencijos gaires (Rijado gairės), Jungtinių Tautų taisykles dėl laisvės netekusių nepilnamečių apsaugos ir Vienos gaires dėl veiksmų vaikų kriminalinės justicijos sistemoje bei Komiteto rekomendacijas, priimtas bendrosios

diskusijos apie nepilnamečių nusikaltėlių teisingumo vykdymą metu (CRC/C/46, 203-238 paragrafai). Šiuo atžvilgiu Komitetas ypač rekomenduoja valstybei šaliai:

- (a) įsteigti teismus kur dirbtų specializuoti nepilnamečių justicijos teisėjai;
- (b) vykdyti sisteminius mokymus teisėjams, taryboms, dirbančioms su asmenimis jaunesniais nei 18 metų,, penitencinės veiklos personalui ir socialiniams darbuotojams;
- (c) užtikrinti, kad jaunesniems nei 18 metų asmenims laisvės atėmimas būtų taikomas kaip paskutinė išeitis ir kuo trumpesniai laikotarpiui;
- (d) užtikrinti, kad vaikai, kuriems pritaikyta laisvės atėmimo bausmė, būdami nepilnamečių nusikaltėlių įstaigose, galėtų reguliariai matytis su savo šeimos nariais; ir
- (e) sukurti veikiančią sistemą su alternatyviomis laisvės atėmimui priemonėmis, pavyzdžiui, lygtinis nuteisimas (probacija), tarpininkavimas (meditacija), viešieji darbai bendruomenėje arba bausmės vykdymo atidėjimas.

9. Tolesni veiksmai ir sklaida

Tolesni veiksmai

70. Komitetas rekomenduoja valstybei šaliai imtis visų atitinkamų priemonių siekiant užtikrinti visapusišką šių rekomendacijų įgyvendinimą, *inter alia*, perduodant jas pagal poreikį atitinkamoms ministerijoms, Seimui ir savivaldybėms atitinkamam svarstymui ir tolesniems veiksams.

Sklaida

71. Komitetas taip pat rekomenduoja, kad valstybės šalies pateikta antroji periodinė ataskaita ir raštiški atsakymai į papildomus klausimus bei Komiteto priimtos su tuo susijusios rekomendacijos (baigiamosios pastabos) būtų išplatintos šalyje plačiajai visuomenei, visuomeninėms organizacijoms, jaunimo grupėms, profesinėms grupėms ir vaikams visomis oficialiomis kalbomis, siekiant pradėti debatus ir informuoti apie Konvenciją, jos įgyvendinimą ir monitoringą (stebėseną).

10. Kita ataskaita

72. Komitetas prašo valstybę šalį pateikti kitą periodinę ataskaitą prieš datą, nustatytą Konvencijoje ketvirtos periodinės ataskaitos pateikimui, t.y. 2009 m. vasario 28 d. Ši ataskaita turėtų sujungti trečiąją ir ketvirtąją periodines ataskaitas, o apimtis neturėtų viršyti 120 puslapių (žr. CRC/C/118). Komitetas tikisi, kad po to valstybė šalis ataskaitas pateiks kas penkeri metai, kaip numatyta Konvencijoje.
